



„Ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2021–2027“ põllumajanduse ja toiduainetööstuse konkurentsivõime töögrupi I kohtumise memo

Alateema: keskkonnasäästlikud investeeringud

Töögrupi IV kohtumine toimus 19. veebruaril 2020 Maaeluministeeriumi väikeses saalis kell 10.30–15.30.

Osalejad

Kohtumisest võtsid Eesti Aiandusliit, Eesti Põllumajandus- Kaubanduskoda, Keskkonnaministeerium, Eestimaa Talupidajate Keskliit, Maaelu Edendamise Sihtasutus, Põllumajandusuuringute Keskus, Põlvamaa Põllumeeste Liit, Tartumaa Põllumeeste Liit, Valgamaa Põllumeeste Liit, Mahepõllumajanduse Koostöökogu, Eesti Maaparandajate Selts, TalTech, Eesti Maaülikool, Eesti Toiduainetööstuse Liit, PRIA, Maaeluministeerium (toiduohutuse osakond, põllumajanduspoliitika osakond, maakasutuspoliitika osakond).

Taust

Maaeluministeerium on alustanud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) strateegiakava 2021–2027 (edaspidi strateegiakava) koostamisega. Strateegiakava koostamise eesmärk on parandada põllumajandustootmise, toiduainete tootmise ja maapiirkondade säästvat arengut.

Euroopa Komisjon esitas 1. juunil 2018 seadusandlikud ettepanekud 2020. aasta järgse ÜPP kohta. Ettepanekute eesmärgiks on tagada, et ÜPP vastaks paremini praegustele ja tulevastele väljakutsetele, toetades samal ajal jätkuvalt Euroopa Liidu põllumajandustootjaid jätkusuutliku ja konkurentsivõimelise põllumajandussektori kujundamisel. ÜPP rakendamiseks perioodil 2021–2027 tuleb igal liikmesriigil koostada ÜPP strateegiakava, mis hakkab hõlmama nii põllumajanduse otsetoetusi, seni maaelu arengukavade alusel rakendatud maaelu arengu toetusi kui ka põllumajanduse ühise turukorralduse teatud sektoripõhiseid programme.

Arengukava koostamist puudutav info ja toimunud töögruppide materjalid asuvad Maaeluministeeriumi kodulehel <https://www.agri.ee/et/upp-strateegiakava-2021-2027>

Päevakava

- 10.30 – 11.00: kogunemine ja hommikukohv
- 11.00–12.30: arutelu bioohutusega seotud investeeringute teemal
- 12.30–13.15: lõuna (osaleja omal kulul)
- 13.15–15.30: arutelu keskkonnasäästlike investeeringute kohta

Sissejuhatus, ettekanded

Kohtumise juhatas sisse ning tutvustas töögrupi päevakorda Jaanus Joasoo põllumajanduspoliitika osakonnast. Enno Piisang toiduohutuse osakonnast tutvustas bioohutuse valdkonna ees seisvaid eesmärke aastatel 2021-2027. Janeli Tikk põllumajanduspoliitika osakonnast ja Martti Mandel maakasutuspoliitika osakonnast tutvustasid keskkonnasäästlike investeeringute sekkumislehte. Ettekanded ja kõik materjalid on kättesaadavad Maaeluministeeriumi koduleheküljelt <https://www.agri.ee/et/upp-strateegiakava-2021-2027>.

Arutelu bioohutusega seotud investeeringute teemal

Teema aruteluks tõstatati küsimus: milliseid farmi bioohutust parandavaid tegevusi võiks riik läbi ÜPP meetmete toetada?

Kohtumisel osalejad arvasid, et VTA võiks teha kokkuvõtte hetkel olemasolevatest bioohutuskavadest, nõ kaardistamine, kui paljudel Eesti farmidel ja mis sektoris on neid kavu kõige rohkem.

Avaldati arvamust, et antud arutelule tuleks kaasata ka VTA, PMA ja PRIA ning mõelda, kas räägime ainult loomakasvatusest või ka taimekasvatusest.

Esimene tasand, mida toetada antud meetme raames: sissepääsud/pääslad farmidesse (k.a. ligipääs mööda asfaldi), tarastamine, korjaste hoiustamine (Vireeni auto ei peaks sõitma farmi territooriumile), ehitised loomaveoautode pesemiseks.

Teisene tasand: ümberehitused (nt poegimisala, haigete loomade ala jms, aga seda olemasolevasse ehitisse, mitte uude), desoseadmed (k.a. suured kuumavee survepesurid). Meede võiks olla disainitud nii, et oleks võimalikult väike kaasfinantseerimine ning kõrgem toetusmäär.

Üle forsseerida ei ole mõtet, pigem mõelda miinimumnõuete pakatile, mis peaks tagatud.

Arutelu keskkonnasäästlike investeeringute kohta

MeM esindajad tutvustasid keskkonnasäästlike investeeringute sekkumislehte põllumajandustootjatele. Sekkumise eesmärgiks on läbi investeeringute soodustada põllumajandustootmises ressursitõhusust, vältida jäätmete ja heitmete teket ning vähendada tootmisest tulenevat keskkonnamõju.

Kliimamuutuste leevendamise ja kliimamuutustega kohanemisega seotud investeeringud

Biogaasi või biometaani tootmine tingimusega, et energiat kasutatakse põllumajandusettevõttes ja põllumajandustootmise eesmärgil

Leiti, et tuleviku osas oleks vaja suuremat kindlust, et taastuvenergia tootmine on suund, mida pikas perspektiivis soodustatakse. Tehti ettepanek, et energiatootjad võiksid saada omatoodetud elektrit müüa väljapoole oma ettevõtet. Nimelt biogaasijaamad toodavad rohkem elektrienergiat, kui tootmist omavad põllumajandusettevõtted ise ära tarbivad, seega peaks olema võimalik elektrienergiat müüa elektrivõrku.

Avaldati ka arvamust, et biogaasijaamade rahastamine on rohkem Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valdkond ning nende rajamise toetamiseks võiks kasutada näiteks põlevkivienergeetikast väljumise, mitte põllumajandustootjatele suunatud rahalisi vahendeid. Arvati ka, et energiatootmisse raha panustamine võib soodustada selliste ettevõtete tekkimist, mis keskenduvad just energiatootmisele ning vähe sellest jõuab põllumajandustootmisega seotud ettevõtetesse.

MeM-i esindaja selgitas, et käesoleval eelarveperioodil on tingimuseks, et kui müüakse elektrienergiat ettevõttest välja, siis ei ole tegemist põllumajandustootmisega ehk elektrienergia müüki ettevõttest välja ei saa käsitleda kui sisendit põllumajandustootmisse. MeM-i esindaja lisas, et hetkel ei oska veel öelda, kas uuel perioodil on võimalik müüa elektrienergiat ettevõttest välja või mitte.

Üldise ideena toetati biogaasi või biometaani tootmist, kuid tehti ettepanek võtta välja sõnastusest tingimus, et biogaasi või biometaani tootmine peab toimuma „põllumajandustootmise eesmärgil“.

Tehti ettepanek lisada kõnealusesse sekkumisse energia saamise eesmärgil hakkepuidu ja teiste keskkonnasäästlike küttelahenduste kasutamine. MeM-i esindaja lubas ettepanekut kaaluda. Lisaks selgitas MeM-i esindaja, et praegu soovime peamiselt teada saada, mis on suuremad sekkumist vajavad valdkonnad. Määruse tasandil saame sekkumist fookuseerida juba täpsemalt, et mida, milleks ja mis valdkonda kitsamalt toetusi suunatakse.

Töögrupis toimus ka lühike arutelu biogaasil töötavate masinate teemal. Arvati, et kui turule tulevad biogaasil töötavad masinad, siis alles pärast seda tuleks biogaasil töötavate masinate ostmise toetamine lisada strateegiakavasse. Ostmist võiks toetada kombinatsiooniga tagastamatust abist ning finantsinstrumendist.

Niisutussüsteemid

Küsitati, kas niisutussüsteemide alla kuuluvad ka investeeringud vee taaskasutusse võtmiseks? MeM-i esindaja vastas, et seda küsimust tuleb veel ekspertidega täpsustada, kuid pigem võiksid sellised investeeringud selle sekkumise alla kuuluda. PMK lisas, et keskkonnasäästu tähenduses on tähtis sensorsüsteemide olemasolu, kuna vastasel korral oleks tegemist tavapärase niisutamisega, millega ei kaasneks veeresursi säästu.

Happeliste muldade lupjamiseks vajalik tehnika

Eestis pakuvad antud teenust üksikud firmad ning ükski põllumajandustootja ei hakka endale vastavat tehnikat ostma selle kalliduse tõttu.

Seega lupjamiseks vajaliku tehnika ostmise toetamine pole vajalik, toetama peaks lupjamise kui teenuse ostmist.

Vee- ja õhukvaliteedi parandamisega ning muldade kaitsega seotud investeeringud

Sõnniku- ja silohoidlate ehitamine ja katmine

Esitati küsimus, kas sügavallapanuga lauta saab sõnnikuhoidlaks liigitada? MeM-i esindaja lubas seda osa veel täpsustada.

Investeeringud vedelsõnniku sisestuslaotuse seadmetesse, võimalusel eelistada suletud lõhega sisestuslaotusseadmeid

Täiendavaid ettepanekuid ei tehtud.

Väljas peetavatele kariloomadele söötmis- ja jootmiskohtade väljaehitamine välialadel

Täiendavaid ettepanekuid ei tehtud.

Ammoniaaki püüdvate filtrite ostmine

KeM selgitas, et ammoniaaki püüdvate filtrite kasutamine oleks võimalik sea- ja linnukasvatustes, kus neid saaks ventilatsioonisüsteemile lisada.

Lisaks tehti ettepanek köögivilja hoidlate jahutusseadmete soetamiseks või väljavahetamiseks (freoonivaba ning omab F-gaaside vähendamise eesmärki) keskkonnasäästlikumate vastu.

Investeeringud elurikkuse kaitseks

Investeeringud uutesse keskkonnahoidlikesse taimekaitsetehnoloogiatesse nagu taimekaitsevahendite triivi ja kasutuskogust minimeerivad ning pritsimise ülekattet vältivad taimekaitsevadmed

Küsitati, kas abikõlblikud oleksid ainult uued seadmed või ka vanemate seadmete vastav modifitseerimine? MeM-i esindaja vastas, et kaalutakse mõlemat võimalust.

Veel küsitati, kas näiteks GPS positsioneerimise signaal ja sidesüsteemid, mis aitaksid vähendada näiteks taimekaitsevahendite kasutamisel pritsimise ülekattet, peaksid olema kättesaadavad ehk riigi poolt garanteeritud?

MeM- esindaja vastas, et saame küsimuse markeerida, uurida teiste töögruppide tulemusi ja vaadata kas see on laiem probleem ning vajadusel viia see küsimus strateegiakava juhtkomisjoni.

Mehaaniliste umbrohutõrjevahendite ostmine (nt äkked, vaheltharimisriistad, muldajad, leegitusmasinad, multši laotajad, põhu purustajad jmt)

Tehti sõnastuslik ettepanek kasutada sõna “umbrohutõrjevahend” asemel sõna “umbrohutõrje seade”.

Investeeringud taimekaitsevadmete tehnilise kontrolli mõõteseadmetesse

MeM-i esindaja selgitas, et sekkumise vajadus investeeringute toetamiseks taimekaitsevadmete tehnilise kontrolli mõõteseadmetesse tuleneb taimekaitsevahendite säästva kasutamise tegevuskavast aastateks

2019–2023. Täna küll põllumajandusettevõtjad ise tehnilist kontrolli ei teosta, kuid seda teenust oleks vaja toetada.

Lisaks tehti ettepanek investeeringute toetamiseks mitmeliigiliste hekkide rajamiseks.

Kahjustajate hoiatussüsteemid

Küsitati, et millised investeeringud selle tegevuse alla kuuluksid? MeM-i esindaja selgitas, et toetavateks tegevusteks oleksid näiteks kartulikasvatajatele monitooringu- ja hoiatussüsteemid või ilmajaamad.

Kohalike/lokaalsete automaatjaamade / automatiseeritud eostepüüniste soetamine, ennetav tegevus taimekaitsevahendite väiksemaks kasutuseks ja õigeaegseks tõrjeks

KeM: soovime, et nimetatud investeeringud oleksid poollooduslike koosluste (edaspidi PLK) jaoks. KeM teeb selle kohta MeM-ile ka kirjaliku pöördumise.

MeM esitas küsimuse, et kas PLKle suunatud tegevusi saab ka ESF-ist rahastada? KeM selgitas, et eelarveperioodil 2021–2027 enam ei saa.

MeM: PLK-de hooldamise rahastamise küsimus tuleb viia MeM, KeM ja RaM juhtide tasandile otsustamiseks.

Toetavate tegevuste nimekirja sooviti lisada ka aianduse valdkonnas aedade rajamise toetamine. Lisaks tehti ettepanek investeeringute toetamiseks mitmeliigiliste hekkide rajamiseks.

Väljas karjatamist soodustavad investeeringud

Väliste lüpsiplatside ehitamine ja -robotite ostmine

Üldine seisukoht oli, et selle tegevuse võiks välja jätta, kuna Eesti kliimas pole võimalik aastaringiselt väljas lüpsata.

Varjualuste rajamine (nii siseruumita ehitised kui looduslikud), mis kaitsevad loomi neile mittesobivate ilmastikutingimuste eest)

Täiendavaid ettepanekuid ei tehtud.

Veemahutid (vahetatav pukseeritav seadeldis, mille abil karjatamise perioodil on võimalik transportida kariloomadele vett ja mille küljes võivad olla jooturid)

Täiendavaid ettepanekuid ei tehtud.

Kogumis- ja karjaaiad

Paluti täpsustust, et milliseid karjaaedu on siin mõeldud toetada? KeM küsis lisaks, kas toetatavad oleksid ka hundikindlad aiad? Avaldati ka arvamust, et karjaaedade rajamine käib loomade pidamise juurde ning vahest ei peaks sellist tegevust üldse toetama.

Kaevud koos veepumpade jmt.

Leiti, et kaevude toetamine ei ole otstarbekas, kuna on väike tõenäosus, et keegi hakkab väljas karjatamise otstarbeks kaevu tegema. Küll arvati, et toetavad võiksid olla veepumbad.

Edasised tegevused

Edasisi kohtumisi töögrupis käsitletud teemadel hetkel plaanis pole. Kohtumiselt saadud tagasiside põhjal töötame välja sekkumislehed ning esitame need heakskiitmiseks juhtkomisjoni.

Memo koostasid: Kadri Kaugerand, Sandra Salom, Jaanus Joasoo, Harry Päss.